

ET LANDSKAB UNDER UDFORMNING

Området omkring Mýrdalsjökull, som f.eks. Landmannalaugar, Þórsmörk og Fjallabaksleiðir nord og syd, er eksempler på trafikerede og populære turiststeder. Der er forskelligartede gangstier og jeepspor, foruden at det er blevet meget populært med rideture i området. Det specielle ved dette område er

geologiske formationer og landskaber, som ild og is har dannet under tidligere tiders vulkanudbrud. Sort sand, ødemarker og lava findes mange steder, idet dette da også er et aktivt vulkansk område. Faren for vulkanudbrud giver dog ikke anledning til at afholde sig fra at færdes i området og nyde højlandets uspolerede natur. Vulkanudbrud kan være farlige, især hvis de opstår under gletcheren pga. de gletcherfloder, *jökulhlaup*, der følger efter. Det er derfor vigtigt, at turister er velinformerede om de tænkelige risici, der følger med sådanne vulkanudbrud, og at de ved, hvordan man skal reagere på dem.

VULKANUDBRUD OG GLETCHERFLODER

Katla er en vulkan under Mýrdalsjökull, som har været i udbrud gennemsnitligt 1-2 gange i hvert århundrede, og med udbruddet følger både askefald og gletcherfloder. Et vulkanudbrud under gletcheren begynder ofte med en bølge af jordskælv og uro, som ses på måleapparaterne på Islands Meteorologiske Institut og andre videnskabelige institutioner. Oplysninger om overhængende fare for vulkanudbrud sendes til beredskabsstyrelsen, som igangsætter sit program og sine foranstaltninger for at sikre trafikanters og beboeres sikkerhed ved at evakuere og lukke veje (*se kort*). Når udbruddet når op til gletcherens

overflade, må man regne med, at en gletcherflod bryder frem under gletcheren indenfor 1-2 timer og kan nå til beboede områder kort efter. Gletcherfloder er en blanding af vand, aske, sten og is, og man regner med at de største gletcherfloder fra Katla har været på 300.000 m³/sek og med en hastighed på 10-20 km/time. Mange steder i området omkring Mýrdalsjökull kan man se spor efter gletcherfloder og især på Mýrdalssandur, hvor der tiest har været flod (*se kort*). Der kan de strække sig over hele området fra vest for Múllakvísl til øst for Meðalland og nord for Hrífunes.

Der er også eksempler på gletcherfloder på Sólheimasandur, som har strakt sig over området mellem Skógar og Pétursey. Undersøgelser viser, at der også er forekommet gletcherfloder i floderne Emstrur og Markarfljótsaurar, og at de har strakt sig over området mellem Fljótshlíð og Eyjafjöll mod vest til Þykkvabær (*se kort*). Det kan være svært at vurdere med sikkerhed ved et vulkanudbruds begyndelse, hvor gletcherfloden vil bryde frem under gletcheren. Det er derfor nødvendigt at udvise forsigtighed på alle nedennævnte steder, når der udsendes advarsel.

De vigtigste ruter for gletcherfloder fra Mýrdalsjökull ved udbrud i Katla (*se kort*).

- Entujökull:** med gletcherflod i floden Emstrur og Markarfljótsaurar. Gletcherflods udstrækning på Markarfljótsaurar.
- Sólheimajökull:** med gletcherflod ud over Sólheimasandur. Gletcherflods udstrækning på Sólheimasandur.
- Kötlujökull:** med gletcherflod ud over Mýrdalssandur. Gletcherflods udstrækning på Mýrdalssandur.

Vulkanudbrud i andre gletcherer som f.eks. Eyjafjallajökull og Vatnajökull kan også forårsage gletcherfloder.

Ved udbrud i Katla følger der normalt meget askefald med, og asken kan føres langt væk afhængigt af vejr og vind.

ADVARSLER OG FARER

Advarselssignaler ved hjælp af lyd og lys

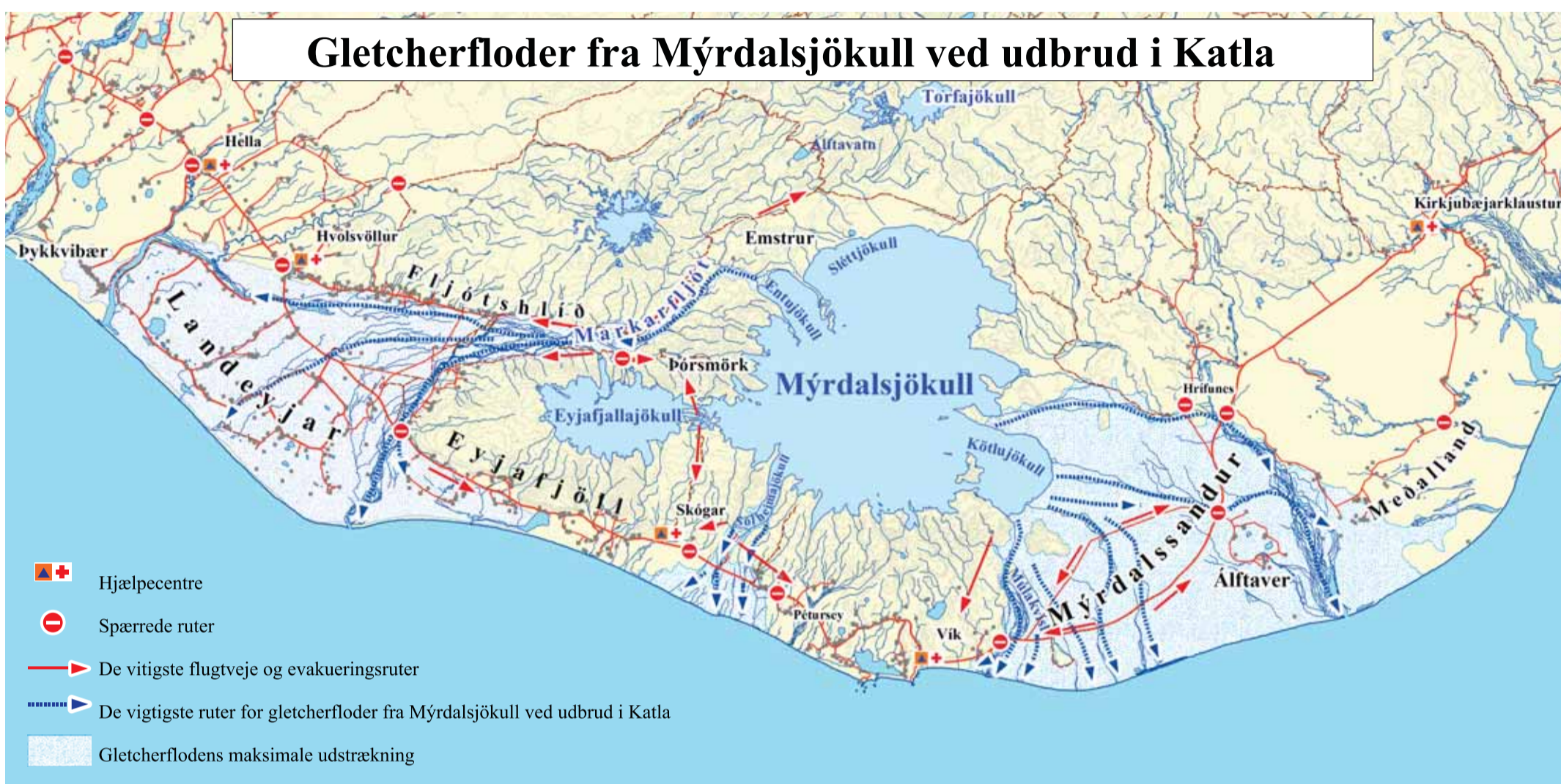
Når et udbrud i Katla er blevet bekræftet, sendes besked til de mest besøgte turiststeder i området. I ubeboede områder vil opsynsmændene i de største fjeldhytter om sommeren skyde signaler op med lyd og lys for at advare turisterne. Alarmeringsprocessen ved vulkanudbrud består i, at fem signaler med lyd og fem nødblus skydes op. Proceduren gentages igen 20 minutter senere.

Sikre områder

Find ud af, hvor gletcherflodernes tidligere flodlejer har været (*se kort*) og forbliv **oppe på fjeldsiderne**, hvis der bliver advaret om vulkanudbrud på denne måde. De vigtigste flugtveje er vist med røde pile på kortet. Forbudt-tegn viser lukkede ruter.

Askeregn

Ny askeregn kan være både grov og kornet med en ru overflade eller i form af fint støv og lugter som svovl. Aske er meget glat, hvilket kan volde trafikanter og fodgængere problemer. Undgå kørsel i askeregn, det kan forårsage ødelæggelser på bilens motor. Askeregn kan forvolde mørke ved højlys dag. Desuden er asken farlig for øjne og åndedrætsorganer.

Fare for lynnedslag

Der er store mængder elektricitet i vulkanrøgsojlen og fare for lynnedslag i en radius på 30-40 km fra Katla. Hold Dem øverst på fjeldsiderne eller oppe på bakker. Undgå de højeste områder. Hvis der søges skjul i en bil, skal døre og vinduer være lukkede. Brug ikke radiokommunikation eller andet telekommunikationsudstyr. Undgå metaldele, der kan lede elektricitet.

Områder med fare for lynnedslag i vulkanrøgsojlen pga. vulkanudbrud i Katla.

Giftdampe

I stille vejr skal man undgå dalsænkninger og dybe kløfter i nærheden af vulkanen, da giftige dampe kan samle sig dér (f.eks. CO₂, H₂S). Svovldioxid, H₂S, er en farveløs luftart med en ubehagelig lugt (som rådne æg). Den er tungere end luft og samler sig derfor i dale og kældre. Men lugten forsvinder, når svovldioxid-indholdet i luften forøges, og det bliver livsfarligt.

Mýrdalsjökull

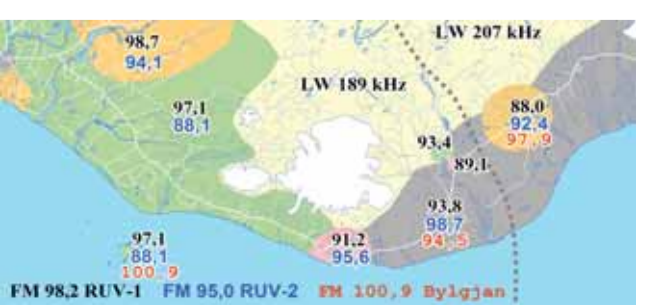
Gletcherfloders flodlejer

Der kan gemme sig skjulte farer i nærheden af isflager, som bliver tilbage i en gletcherflods flodleje. Der er eksempler på, at der dannes livsfarligt hængedynd og kviksand, når isflagerne, som gletcherfloden har efterladt, smelter. Udvis yderste forsigtighed.

Radio

Lyt efter meddelelser og nyheder i radioen og følg de givne instrukser.

De vigtigste radiostationers sendefrekvenser

Hjælpecentre

De, der opholder sig i tæt beboede områder eller i nærheden af dem, når advarsel udsendes, skal henvende sig på det nærmeste hjælpecenter og informere om sin færden eller lade politiet vide. Hjælpecentre er mærket med Beredskabsstyrelsen (Almannavarnir) og Røde Kors. De er til huse i børnehaven i Suður-Vík, Vik i Mýrdal og folkeskolen i Hella, Hvalsvellur, Skógar og Kirkjubæjarklaustur.

Evakueringsskilte.

Når et hjem forlades ved vulkanudbrud mærkes det med evakueringsskilte.

Førstehjælpkasse og nødudstyr

Hav altid en førstehjælpkasse med på turen foruden lomme-lygte, radio, batterier, tæppe, noget tørkost, dåsemad og væske.

Vejvæsenet
Oplysninger om føre på vejene på tlf. 1777

Røde Kors
information ved vulkanudbrud på tlf. 1717

Alarmcentral 112
Underret om ulykker og ønske om assistance på tlf. 112

Katla er en vulkan under Mýrdalsjökull, som har været i udbrud gennemsnitligt 1-2 gange i hvert århundrede. Faren for vulkanudbrud giver ikke anledning til at afholde sig fra at færdes i området og nyde højlandets uspolerede natur. Det specielle ved dette område er geologiske formationer og landskaber, som ild og is har dannet under tidligere tiders vulkanudbrud.

Vulkanudbrud kan være farlige, især hvis de opstår under gletcheren pga. de gletcherfloder der følger efter. Vulkanudbrud i andre gletcherer som f.eks. Eyjafjallajökull og Vatnajökull kan også forårsage gletcherfloder. Oplysninger om overhængende fare for vulkanudbrud sendes til beredskabsstyrelsen, som igangsætter sit program og sine foranstaltninger for at sikre trafikanters og beboeres sikkerhed ved at evakuere og lukke veje (*se kort*).

Udvis yderste forsigtighed.
God rejse!

Søg nærmere oplysninger hos:
Rigspolitiets Beredskabsafdeling
www.almannavarnir.is
almannavarnir@rls.is
tlf.: 570 2500

Politiet i Hvalsvellur
tlf.: 488 4110
www.logreglan.is

Dansk

FORHOLDSREGLER FOR TURISTER

Katla er en vulkan under Mýrdalsjökull, som har været i udbrud gennemsnitligt 1-2 gange i hvert århundrede, og med udbruddet følger både askefald og gletcherfloder.

